

DET KONGELEGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Dykkar ref

Vår ref

Dato

22/1743

15. mars 2024

Statsbudsjettet 2024- Oppdragsbrev til Innovasjon Norge

Landbruks- og matdepartementet (LMD) viser til Prop.1 S (2023-2024) frå departementet og Innst. 8 S (2023-2024). Oppdragsbrevet følger opp Stortinget sitt budsjettvedtak av 15.12.2023. LMD gjev med dette oppdragsbrevet rammer for Innovasjon Noreg (IN) si forvaltning av næringsretta verkemidlar på landbruks- og bioøkonomiområdet for 2024.

1. Oversikt over løyvingar stilt til disposisjon for 2024

For 2024 er følgjande midlar stilt til disposisjon for IN gjennom statsbudsjettet på LMDs område:

Kapittel og post	Ordning	Beløp mill. kroner
1142,78	Tilskott til omstilling ved avvikling av pelsdyrhald	33,15
1150,50	Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	222,00
1150,50	Investering og bedriftsutvikling i landbruket	1 220,50
1150,50/1151,51	Utviklingsprogrammet	92,50
1152, 50	Bionova - tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	171,18
SUM		1 739,33

1) 8,2 mill. kroner er løyvd over kapittel 1151, post 51 og er øyremerka den reindriftsbaserte delen av Utviklingsprogrammet.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandlar
Siri Lothe
22 24 92 17

Landbruks- og matdepartementet har i 2024 fått fullmakt av Stortinget til å gi tilsegn om tilskott ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kapittel og post	Ordning	Beløp mill. kroner
1142 post 78	Tilskott til omstilling ved avvikling av pelsdyrhald	10,00
1152, post 50	Tilskott til Bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket.	302,00

Tilsegnfullmaktene blir med dette delegert vidare til IN.

Vi syner til kapittel 6.1 for nærmare føringar om administrasjons- og gjennomføringskostnader for dei enkelte ordningane.

2. Mål for IN og andre fellesføringar

Vi syner til oppdragsbrevet frå Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) for 2024 for fellesføringar og omtale av IN sin målstruktur.

3. Oppdraget frå LMD

3.1 Mål og prioriteringar med løyvinga

Dei fire overordna måla for landbruks- og matpolitikken knytt til matsikkerheit og beredskap, landbruk over heile landet, auka verdiskaping og berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar, ligg fast jf. Prop. 1 S (2023-2024) for Landbruks- og matdepartementet. Landbruket er ei betydeleg distriktsnæring og til stades i heile landet. Dei samla verdikjedene er viktige bidragsytarar til busetting, sysselsetting, verdiskaping og for den grønne omstillinga det norske samfunnet er i gang med. Overgangen til ein meir sirkulær økonomi ber med seg at bedriftene må integrere denne tenkinga i heile si verksemd. Auka innovasjonstakt i landbruket og i den tilhøyrande industrien må vektleggast. Landbruksoppdraget til IN femnar om verkemiddel som særskilt skal stimulere til modernisering, omstilling og effektivisering i det tradisjonelle landbruket, og auka sysselsetting, vekst og innovasjon innan andre landbruksbaserte næringar. Oppdraget femnar også verkemiddel for å fremje berekraftig reindrift. Vidare femnar oppdraget om verkemiddel som skal stimulere til meir miljøvennlege energiløysingar for sektoren, mellom anna med mål om auka verdiskaping i skog- og trenæringa, samt verkemiddel knytt til teknologiutvikling i landbruket. IN sine delmål om fleire gode gründerar, fleire vekstkraftige bedrifter og fleire innovative næringsmiljø, er viktige for å nå måla innanfor landbruks- og matpolitikken. I det enkelte oppdrag vil vektinga av dei tre delmåla variere.

Løyvinga frå Landbruks- og matdepartementet femnar òg finansiering av utvikling, drift og aktivitet for Bionova. Bionova skal vere eit av verktøya for å nå Noreg sine klimamål for 2030

og målet om å vere eit lågutsleppssamfunn i 2050 ved å bidra til reduserte klimagassutslepp og auka karbonopptak og -lagring. Bionova skal også bidra til auka verdiskaping gjennom overgang til ein meir sirkulær bioøkonomi basert på fornybare ressursar frå hav og land. Det blir vist til tilsvarande føringar i oppdragsbrevet frå Nærings- og fiskeridepartementet.

I langtidsplanen for forskning og høgare utdanning 2023–2032 lanserte regjeringa målretta samfunnsoppdrag som eit nytt verkemiddel. IN skal i 2024 bidra i vidareutviklinga av samfunnsoppdraget om berekraftig fôr, som har som mål at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme frå berekraftige kjelder og bidra til å redusere klimagassutsleppa frå matsystema. Oppdraget omfattar vidareutvikling av samfunnsoppdrag som verkemiddel, samt å leggje til rette for mobilisering, involvering og implementering. Dette krev god samhandling og koordinering i verkemiddelapparatet og behov for å sjå heile utviklingsløpet frå idé til marknad og grunnleggjande kunnskapsoppbygging i samanheng. Oppdraget vil bygge vidare på det etablerte samarbeidet i verkemiddelapparatet.

3.2 Samarbeid med nasjonale, regionale og lokale aktørar

Det er viktig at det er god dialog mellom verkemiddelaktørane på nasjonalt nivå for best mogleg samordna innsats og god kopling mellom verkemiddel.

Bionova skal i si sakshandsaming trekke på relevant kompetanse i heile IN, og slik sikre ei god samhandling med andre relevante verkemiddel retta mot lønsam utvikling av bionæringane basert på ressursar frå hav og land.

Det må etablerast ein god dialog om landbruksoppdraget og Bionova mellom aktørar regionalt og lokalt, som kan sikre forankring, prioritering og kopling av verkemiddel på området. Det er difor viktig at IN er godt involvert i arbeidet i regionalt partnerskap beståande av fylkeskommunane, statsforvaltaren, IN sine regionskontor og næringsorganisasjonane i landbruket. Vi ber om at det blir gjort ei god avklaring mellom IN og fylkeskommunane når det gjeld type prosjekt som blir støtta av dei ulike aktørane.

Regionkontora må ha tilstrekkeleg kunnskap og kompetanse innanfor landbruksoppdraget, slik at dei kan bidra aktivt til å mobilisere ressursar og utløyse vekstpotensialet regionalt saman med fylkeskommunane og medlemmer av den regionale partnerskapen elles. IN må også støtte kommunane i deira rolle som fyrstelinje for næringsutvikling og særskilt i sakshandsaminga av IBU-midlar. IN skal også ha dialog med statsforvaltaren som fyrstelinje for reindrifta.

4. Nærmare om dei enkelte ordningane

4.1 Omstillingsmidlar for pelsdyrnæringa

IN forvaltar ei ordning med midlar til omstilling for pelsdyroppdrettarar over kapittel 1142 post 78. For 2024 tildelast 33,15 mill. kroner frå post 78, for å kunne dekke allereie gitt tilsegn.

Løyvinga kan overførast. Det skal ikkje gjevast nye tilsegn om omstillingsmidlar i 2024. Dersom enkelte gitte tilsegn fell bort, må IN orientere LMD om dette.

4.2 Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket

Det er for 2024 avsett 222 mill. kroner til Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling over kapittel 1150, post 50. I tråd med føringar frå jordbruksoppgjæret 2023, skal verdiskapingsprogrammet ta eit heilskapleg ansvar for utvikling av gode klima-, miljø- og energiløysingar for landbruket. Programmet kan gjennom dette gje eit viktig bidrag til å nå målet i klimaavtala for jordbruket. Verdiskapingsprogrammet er lagt under Bionova. I tillegg til løyvinga over jordbruksavtala, vil deler av løyvinga til Bionova jf. kap. 4.5 også kunne nyttast til føremål innanfor verdiskapingsprogrammet.

Verdiskapingsprogrammet skal innrettast slik at det kan bidra til å introdusere ny teknologi og bruk av fornybar energi i landbruket, samt til produksjon av energi for leveranse til andre samfunnssektorar basert på ressursar frå landbruket. Bioenergi er ein sentral del av programmet si satsing på fornybar energi.

Det er høve til å gje investeringsstøtte til anlegg som kombinerer biovarmeproduksjon med straumproduksjon frå solceller. Det kan også gis støtte til kombinerte el-/varmeanlegg basert på biobrensel, sokalla CHP-anlegg, samt støtte til investering i fornybare energianlegg generelt til å dekkje energibehovet i eigen landbruksproduksjon. Så lenge det er eit potensial for å auke talet på mindre gardsanlegg for bioenergi, bør slike anlegg bli prioritert. For å bidra til å redusere klimagassutsleppa frå jordbruket, vil produksjon av biokull og biogass vere viktig å satse på framover. Produksjon av biokull som sideprodukt til bioenergiproduksjon er eit viktig utviklingsområde. Andre teknologiar eller tiltak som kan gje auka karbonopptak eller -binding skal også vurderast. Utover dette skal Bionova også legge vekt på heilskapleg miljøgevinst av biogassprosjekta. Eit område kor ein kan forvente auka investeringsbehov framover, er i biorestlager og gardsanlegg, gitt målet om auka utnytting av husdyrgjødsel til produksjon av biogass. Hovudtyngda av innsatsen på området bør bli prioritert opp mot delmålet om fleire vekstkraftige bedrifter.

Programmet omfattar også støtte til utviklings- og utprøvningsprosjekt for å teste ut ny produksjonsteknologi og nye løysingar på gardsnivå som i tillegg til reduserte klimagassutslepp, skal bidra til auka konkurransekraft for næringa. Her vil det m.a. vere viktig å kople leverandørindustri og bonde for å utvikle teknologi og løysingar som endå ikkje er "hyllevare".

IN skal koordinere si verksemd med andre aktørar som forvaltar verkemiddel av betydning for Bionova si verksemd, t.d. Enova.

4.3 Tilskot til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-tilskot)

Tilgang på investeringsverkemiddel er ein viktig føresetnad for fornying av produksjonsapparatet i landbruket og framtidig vekst og utvikling i landbruksbaserte næringer. Midla skal bidra til utvikling både innanfor det tradisjonelle landbruket og andre landbruksbaserte næringer. Innanfor INs målbilete bør hovudtyngda av innsatsen innanfor IBU-midla knyttast opp mot selskapet sitt delmål om fleire vekstkraftige bedrifter.

I samband med jordbruksoppgjæret 2023 blei det løyvd 1 220,5 mill. kroner over kapittel 1150, post 50 til investering og bedriftsutvikling i landbruket i 2023. Auken på 70 mill. kroner samanlikna med fjoråret må sjåast i lys av behovet for omstilling til lausdriftsfjøs for storfe, og særskilt innanfor små og mellomstore mjølkebruk, samt generelle behov for oppgradering av driftsapparatet innanfor andre produksjonar, for å imøtekomme krav til dyrevelferd.

Det er naudsynt at både rådgjevingsapparat og IN tek ei meir aktiv sparringsrolle i samband med investeringsprosjekta. Målet må vere å bidra til fleire økonomisk berekraftige prosjekt for små og mellomstore bruk. IN har, i forlenginga av si rolle som sparringspartner, høve til å bistå med ei ressurskartlegging i forkant av sjølve investeringsprosjekta, og det kan nyttast IBU-midlar til dette. Kunnskap og erfaringar frå prosjekt som «Innlandsfjøsset» bør utnyttast og spreia i rådgjevingsapparatet.

Forskrift om midlar til investering og bedriftsutvikling skal leggast til grunn for forvaltninga av midlane. Følgjande nasjonale føringar for forvaltninga av IBU-midlar skal gjelde for 2024:

- Små og mellomstore bruk skal prioriterast ved tildeling av støtte. Innan mjølkeproduksjon er det særleg behov for å prioritere fornying av fjøs med inntil 30 kyr.
- Støtte til investeringsprosjekt som gir auka matproduksjon skal prioriterast til produksjonar med marknadspotensial.
- Små og mellomstore bruk skal prioriterast ved tildeling av støtte. Innan mjølkeproduksjon er det særleg behov for å prioritere fornying av fjøs med inntil 30 kyr.
- Omsyn til dyrevelferd skal prioriterast høgt. Dette gjeld for alle typar produksjonar og produksjonsformer.
- Investeringar som følgje av EUs økologiregelverk skal prioriterast.
- Støtte til investeringar innan korn-, frukt-, grønt- og veksthusnæringa skal prioriterast.
- Det kan gjevast investeringstilskot til bygging av gjødsellager med fast toppdekke eller minimum 10-månaders lagringskapasitet for husdyrgjødsel, samt lager med fast toppdekke til biorest og anna organisk gjødsel. Det kan også gjevast tilskot til anlegg med gjødselseparator. Tilskotet er avgrensa til 25 pst. av godkjent kostnadsoverslag for tiltaket, med ei øvre grense på 250 000 kroner per prosjekt. Ved investeringar i felleslager for biorest er øvre grense for tilskot per landbrukseigedom 200 000 kroner.
- Prosjekt med energi- og klimaeffektive løysingar skal prioriterast.
- I vurderinga av lønnsemd i investeringsprosjekta må det takast omsyn til det samla næringsgrunnet på bruket.

- Maksimal prosentsats for tilskot til investeringar er 40 pst. av godkjent kostnadsoverslag for investeringa. Øvre grense for tilskot er 3,5 mill. kroner per prosjekt. Den øvre grensa gjeld ikkje i Nordland, Troms og Finnmark fylke.
- Maksimal prosentsats for tilskot til investeringar innan lausdrift er 50 pst. av godkjent kostnadsoverslag for investeringa. Øvre grense for tilskot er 5 mill. kroner per prosjekt. Den øvre grensa for tilskot gjeld ikkje i Nordland, Troms og Finnmark.
- Det kan gjevast inntil 100 mill. kroner i risikolån der tapsavsetninga skjer innanfor ramma av IBU-midlane.
- Strategiske føringar frå den regionale partnerskapen er avgrensa til prioritering mellom ulike produksjonar og mellom ulike områder i den enkelte regionen/fylket. Faglagane skal inngå i dei regionale partnerskapa.

Vi viser til førespurnad frå IN om Landbrukspolicy 2024 og marknadssituasjonen for storfekjøtt. Med utgangspunkt i føringa om at støtte til investeringsprosjekt som gir auka matproduksjon skal prioriterast til produksjonar med marknadspotensial, spør IN om IN bør unngå å gi støtte til investeringar i kapasitetsoppbygging innan storfekjøttproduksjon.

LMDs vurdering er at investeringsverkemidla ikkje er eit egna verktøy for marknadsregulering. Ut over dei overordna nasjonale føringane, må IN i kvar enkelt sak vurdere om investeringa er økonomisk berekraftig. Vidare er omsyn til dyrevelferd, generasjonsskifte i næringa, samt distriktsretta omsyn viktige i den enkelte sak. På regionalt nivå har det regionale partnerskapet beståande av jordbrukets organisasjonar, fylkeskommunen, statsforvaltar og IN ei rolle i å gjere strategiske prioriteringar mellom produksjonar. LMD vil av den grunn ikkje fremje ytterlegare nasjonale føringar på dette område.

Vi viser elles til gjennomgangen av dei nasjonale føringane for IBU-ordninga som blei igangsett etter jordbruksoppgjæret 2023, der IN saman med representantar frå avtalepartane har utarbeidd eit notat med vurderinga av forenkling av føringane. IN må rekne med oppfølging av dette i 2024.

IN har ut over dette høve til å fastsette enkelte sakshandsamingsstandardar for ein meir einskapleg sakshandsamingspraksis.

IN har også moglegheit til å gje støtte til bedriftsretta fellesskapsprosjekt over desse midla. IN har ansvaret for kåringa av årets bedriftsutviklar i landbruket (bedriftsutviklingsprisen), og kan nytte IBU-midlar til dette tiltaket etter nærmare dialog med departementet.

I tråd med endring av fylkesstrukturar frå 2024 er fordelingsnøkkelen for 2019 nytta som fordelingsgrunnlag for 2024. I tillegg til denne ramma var det ved årsskifte ei samla unytta ramme i fylka på 96,4 mill. kroner. I jordbruksoppgjæret 2023 blei avtalepartane samde om at desse unytta midlane skal inndragast og fordelast ut att til fylka.

Fordelinga av fylkesrammer 2024 og unyttta fylkesrammer 2023 går fram av tabellen under:

Fylke	Fylkesrammer 2024, mill. kroner*	Omfordeling fylkesrammer 2023, mill. kroner	SUM
Østfold	39,50	3,66	43,16
Akershus	35,02	3,25	38,27
Innlandet	158,41	14,71	173,12
Buskerud	46,82	4,34	51,16
Vestfold	31,37	2,90	34,27
Telemark	38,66	3,59	42,25
Agder	62,54	5,80	68,34
Rogaland	83,20	7,71	90,91
Vestland	146,02	13,54	159,56
Møre og Romsdal	76,55	7,09	83,64
Trøndelag	162,59	15,07	177,66
Nordland	74,30	6,89	81,19
Troms	50,18	4,65	54,83
Finnmark	34,74	3,22	37,96
SUM	1039,90	96,42	1136,32

*Totalsum ekskl. avsetting til administrasjons- og gjennomføringskostnader på 80,6 mill. kroner jf. pkt. 6.1 og nasjonal ramme på 100 mill. kroner.

Som følgje av behovet for å prioritere investeringsprosjekt for å imøtekomme lausdriftskravet innan storfeproduksjon som trer i kraft i 2034, er det i tillegg til dette avsett ei nasjonal ramme på 100 mill. kroner. Denne ramma kan nyttast av fylker som har brukt opp eigne fylkesrammer. For ein mest mogleg einskapleg sakshandsamingspraksis også for desse midla ber vi om at IN etablerer nærmare sakshandsamingsreglar for når den nasjonale potten kan belastast (t.d. at midlar avsett til andre landbruksbaserte næringar kan blir haldt utanom, eller når t.d. 90 pst. av fylkesramma er brukt opp). Støtteutmåling av denne potten bør samsvare med praksis for støtteutmåling i tilsvarende saker med fylkesvise midlar. Det skal rapporterast særskilt på bruken av desse midlane. Tiltaket skal evaluerast etter to år.

4.4 Utviklingsprogrammet - landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

IN forvaltar 84,3 mill. kroner til Utviklingsprogrammet for 2024 over jordbruksavtala kap. 1150, post 50 og 8,2 mill. kroner over reindriftsavtala, kap.1151, post 51 til den reindriftsbaserte delen av programmet. IN bør prioritere hovudtyngda av innsatsen sin på dette området opp mot delmålet om fleire vekstkraftige bedrifter. Innanfor delmålet om fleire innovative næringsmiljø bør ambisjonane om innovative og vekstkraftige regionar og meir samarbeidsorienterte bedrifter vektleggast.

Det er behov for å styrke arbeidet med strategisk utvikling og synleggjering av politikkområdet andre landbruksbaserte næringer. I jordbruksoppgjøret i 2023 blei avtalepartane samde om å legge ned styringsgruppa for Utviklingsprogrammet og etablere ein ny modell for eit rådgjevande organ/strategisk gruppe som skal styrke forankringa av programmet i næringa og på politisk nivå nasjonalt og regionalt. Gruppa skal møtes to gonger årleg og bestå av

- Politisk nivå i Landbruks- og matdepartementet (leiar)
- Leiarar i faglag i jordbruket og reindrifta
- Politisk nivå i fylkeskommunen
- Representant frå leiargruppa i IN

Andre aktørar kan trekkjast inn ved behov. IN skal framleis vera sekretariat for gruppa. Mandatet for gruppa er under utarbeiding.

Matnasjonen Noreg skal fortsetje å vere i ei sams ramme for utvikling innan mat og drikke, med sterke koplingar til politikken for reiselivsnæringa. Sterke mat- og reiselivsregionar er utgangspunkt og byggjesteinar for Matnasjonen Noreg, og den vidare innsatsen her må utformast i tett samarbeid med dei regionale partnerskapa.

Regjeringa har sett seg eit nytt mål om at omsetjing av lokalmat og drikke skal vere på 25 milliardar kroner innan 2035. For å auka produksjonen lokalmat trengst det både nyetableringar og vekst i eksisterande bedrifter. Departementet vil i løpet av 2024 i samarbeid med aktørar som Innovasjon Noreg lage eit «oppskrift» for korleis omsetjing av lokalmat kan aukast. IN skal kartleggje kompetansebehova hos lokalmatprodusentar, jf. Prop. 121 S (2022–2023) og supplerande tildelingsbrev av 24. oktober 2023. Kartlegginga vil vere eit viktig innspel til arbeidet med auka omsetjing av lokalmat.

Utvikling av næring knytt til haustbare viltressursar skal framleis vektleggjast i programmet. Erfaringane frå Inn på tunet-løftet 2 og anna utviklingsarbeid med Inn på tunet skal nyttiggjerast inn i den samla porteføljen til Utviklingsprogrammet og i vidare arbeid med vekstbedrifter, nettverk og omdømmearbeid. Innanfor reiselivsområdet bør det mellom anna gjerast ei vurdering av moglegheitene for å sjå innsatsen retta mot landbruk og reindrift i samanheng.

Aktiv innsats på reinområdet

IN skal framleis ha ein aktiv innsats og god tilrettelegging overfor reinkjøttbedriftene, og stor merksemd på å få fram potensialet på reinområdet gjennom utviklingsprogrammet og resten av verkemiddelapparat IN rår over. Arbeidsmetodikken for bruk av midla over reindriftsavtala skal vidareførast. Departementet viser til at reindrifta har særskilte rammevilkår. Som urfolksnæring er reindrifta unik både i nasjonal og internasjonal samanheng. At næringa er viktig for samisk kultur og har heilårs beitedrift, stiller særskilde krav til individuell oppfølging og bedriftsbesøk.

Dei mange mindre bedriftene i reinkjøttbransjen har avgrensa med midlar til marknadsføring av egne produkt. Deltaking på matarrangement medverkar til auka merksemd kring rein-

kjøtprodukta frå bedriftene. Utover ei marknadsføring av eigne produkt vil ei deltaking også byggje kompetanse i bedriftene. IN skal, saman med Marknadsutvalet, vurdere kva slags matarrangement som er aktuelle å delta på. Det er ein føresetnad at reinkjøtbedriftene står på felles stand.

Reindrifta blir i aukande grad nytta i marknadsføringa av Noreg som turistland. Det reindriftingsbaserte reiselivet kan vere ei moglegheit som ei tilleggsnæring for fleire i reindrifta. Samstundes er det heilt sentralt at det reindriftingsbaserte reiselivet skjer i samsvar med føresegnene i reindriftingslova. Departementet viser til at det går føre seg eit eige arbeid med utvikling av det reindriftingsbaserte reiselivet. Forretningsutvikling, produktutvikling og marknadsutvikling er viktig både for etablerte reinkjøt- og reiselivsbedrifter og nyetablerte reiselivsbedrifter.

Vi viser elles til IN sine tilrådingar til målretta tiltak for avtaleåret 2023/2024, som vart gjeve som innspel til forhandlingane om Reindriftingsavtala 2023/2024.

Auka synleggjering og omdømmebygging

Ein viktig del av Utviklingsprogrammet er prosjekt og tiltak som bidreg til auka synleggjering og omdømmebygging av norsk mat og landbruk. Omdømmeporteføljen skal bidra til regional utvikling, og innsatsen skal koplust mot næringsutviklingsplanane til regionane.

Den norske standen på Internationale Grüne Woche (IGW) er den viktigaste markeringa av norsk mat og reiseliv i utlandet som LMD er involvert i. IGW er ein viktig arena og møteplass for å etablere nettverk mellom næringslivsaktørar og for å bidra til forsterka regionalt samarbeid på mat- og reiselivsområdet. IN har det operative ansvaret for prosjektet i tett dialog med departementet og skal førebu for deltaking på IGW 2025.

Eventuell støtte som blir gitt over omdømmepotten til organisasjonar skal vere prosjektbasert og bidra til utvikling av organisasjonane og tilbodet dei gir til bedriftene dei arbeider for, og/eller bidra til vidareutvikling og synleggjering av dei landbruksbaserte næringane. Det blir ikkje gitt driftsstøtte over budsjettet for Utviklingsprogrammet. I 2024 får Norsk Gardsost og Bondens marknad støtte over ei eige ordning utanfor Utviklingsprogrammet.

4.5 Bionova

Bionova blei etablert som ei eining under IN i 2023 som ei oppfølging av Hurdalsplattforma sine ambisjonar. For 2024 er avsetjinga 171,184 mill. kroner til Bionova over kapittel 1152, post 50 Tilskott til Bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket. I tillegg til vil løyvinga til Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling jf. kapittel 4.3, inngå i det samla budsjettet for Bionova. Samla løyving som Bionova forvaltar blir med det 393,184 mill. kroner for 2024. Løyvinga skal i 2024 nyttast til utvikling av Bionova og drift og aktivitet innanfor Bionova si portefølje.

Bionova er eit verktøy for å nå Noregs klimamål for 2030 og målet om å vere eit lågutsleppssamfunn i 2050 gjennom å bidra til reduserte klimagassutslepp og auka karbonopptak og -lagring og bidra til verdiskaping gjennom overgang til ein meir sirkulær bioøkonomi basert på fornybare biologiske ressursar frå land og hav. Bionova sine to delmål er;

1. Reduksjon av klimagassutslepp og auka opptak og lagring av karbon i jord på gardsnivå, og
2. Auka verdiskaping gjennom ein meir ressurseffektiv og sirkulær bioøkonomi.

Bionova består av Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket og Bioøkonomiordninga. Auken i løyvinga må mellom anna sjåast i samanheng med auka avgifter på veksthusnæringa og behov for å legge til rette for omstillingstiltak òg i denne næringa. Det er òg behov for verkemiddel både innan omlegging til fornybar energi i jordbruket og verkemiddel som skal byggje opp under verdikjeder for mellom anna før, gjødsel og gjenbruk og smarte løysingar for ein effektiv matproduksjon.

Bioøkonomiordninga skal framleis legge grunnlag for auka innovasjon og verdiskaping i biobaserte næringar gjennom ei marknadsorientert og berekraftig utnytting av bioressursane innan jordbruk, skog- og trebruk og fiskeri og havbruk. Dette inkluderer også oppfølging av felles handlingsplan for bioøkonomi saman med Forskingsrådet og Siva. Denne planen skal sikre betre strukturering og samspel mellom relevante verkemiddel i og på tvers av verkemiddelaktørane, god balanse i verkemiddel for FoU, demonstrasjon, pilot og oppskalering, marknadsorientering og internasjonalisering og være ein felles plattform for effektiv gjennomføring og felles dialog med næringsliv og forskning.

IN må i 2024 halde fram med vidareutvikling av Bionova som verkemiddel. Evalueringa av Bionova som er gjennomført av Oxford Research vil vere eit viktig grunnlag for vurdering av utviklingstiltak og vidare behov for kunnskapsgrunnlag og kompetanse. Arbeidet med vidareutvikling av resultat- og effektindikatorar som svarar ut Bionova sine mål må prioriterast. Det må også påreknast ressursar til mobilisering, dialog og koordinering med næringane og andre verkemiddelaktørar for å få opp gode prosjekt innanfor Bionova sitt målområde. Det rådgjevande porteføljestyre som er etablert for Bionova skal fungere som ei strategisk referansegruppe som deltek i utviklingsprosessar knytt til program/tenester og t.d. knytt til utvikling av Bionovas mål- og resultatstyringssystem.

4.6 Lån til landbruksføremål innanfor lågrisikolåneordninga (kapittel 2421 NFD)

IN kan som tidlegare gje lån til landbruksføremål innanfor ramma for Lågrisikolåneordninga over NFD sitt budsjett. Det er viktig at IN i si rapportering og statistikkføring framleis opprettheld eit skilje mellom bustadføremål og næringsføremål.

5. Administrative fellesføringer

Departementet viser til dei administrative fellesføringane i oppdragsbrev for 2024 frå NFD, irekna føresetnader og krav, samt føringar knytt til administrative forhold, rapportering og evaluering. Vi ber særskilt IN vere merksame på at det, jf. rapporteringskalender frå NFD, blir bedt om ein kort beskriving av IN sitt system for kontroll med at tildelte midlar er nytta i samsvar med krav og regelverk for støtta, samt ei orientering om eventuelle særskilde kontrolltiltak som er iverksett i løpet av året.

6. Departementsspesifikke administrative føringar

6.1 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Den enkelte oppdragsgjevar skal dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader utover basiskostnadane for sine oppdrag, med unntak for aktivitetar som skal vere sjølvfinansierande. Selskapet sine basiskostnader vert dekkta av løyvinga over NFD sitt budsjett kap. 2421, post 70. For ordningar som IN forvaltar for LMD, irekna Bionova, skal administrasjons- og gjennomføringskostnadane spesifiserast på kvart program/ordning. Rapport for administrasjons- og gjennomføringskostnader (AG-kostnader) skal vere klar til kvart halvårsmøte mellom LMD og IN.

Det er gjort ein gjennomgang av AG-kostnadane for 2024 med bakgrunn i vurderingar og innspel frå IN. Unyttta rammer frå 2023 som tidlegare inngjekk i ein risikobuffer skal nyttast til å finansiere AG-kostnadane for 2024. LMDs del av meirkostnader ved INs digitaliseringsprogram «IN Flow» skal dekkjast innanfor ordningane IBU-ordninga, Bioøkonomiprogrammet og VSP-fornybar. Om vesentlege endringar i oppgåveportefølja i løpet av året skulle føre til risiko for at rammene blir overstige, ber vi om at IN tek kontakt med departementet.

AG-kostnader for 2024 går fram av tabellen under, mill. kroner:

Ordningar og oppdrag	AG-kostnader 2024	Herav IN-Flow	Risikobuffer 2023 som nyttast i finansiering av AG-kostnader2024
IBU-ordninga	80,6	9,0*	2,8
Utviklingsprogrammet/JA	9,0	0,0	3,4
Utviklingsprogrammet/RA	2,8	0,0	0,5
Bionova	2,8	0,0	2,8
Bioøkonomiprogrammet	23,4	3,0	1,4
VSP fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	18,0	2,0	2,7
SUM	136,6	14,0	13,6

*3 mill. kroner omfattar meirkostnader for IN Flow for 2023.

AG-kostnadane for IBU-ordninga inkluderer også dekking av dei fylkesvise BU-prisane og den nasjonale BU-prisen. Administrasjons- og gjennomføringskostnadane til IGW skal trekkjast frå løyvinga til Utviklingsprogrammet for vekst og verdiskaping, og kjem i tillegg til kostnadane for programmet som er synleggjort i tabellen ovanfor. Årlege budsjett over prosjektkostnadane til IGW skal godkjennast av LMD.

6.2 Utbetaling, rapportering og styringsdialog

6.2.1 Overføring av midlar, rekneskapsføring og rapportering

Landbruksdirektoratet har det administrative hovudansvaret for Landbrukets utviklingsfond (LUF), jf. St.prp. nr.1 Tillegg nr. 3 (1999-2000). For ordningar under LUF som blir forvalta av IN, er det lagt opp til periodisk overføring (4-6 gonger per år) av midlar frå fondet. Administrasjons- og gjennomføringskostnadane til kvar ordning blir utbetalt separat frå resten av ramma til ordninga. IN utbetalar og fører rekneskap for tilskot/lån og mottek og fører rekneskap for inntekter frå avdrag på lån. IN må vidareføre kontakta med Landbruksdirektoratet når det gjeld rekneskap og overføring av midlar.

Landbruksdirektoratet har også det administrative hovudansvaret for Reindriftas utviklingsfond (RUF). For løyvingar frå RUF, skal det også leggjast opp til periodisk overføring av midlar frå Landbruksdirektoratet til IN (2 gonger per år). Utbetalinga vil skje etter utbetalingsoppmoding frå IN.

6.2.2 Rapportering

Det skal rapporterast på bruken av midlane i tråd med rapporteringskalender frå NFD. Det skal rapporterast på bruken av IBU-midlane frå IN sine distriktskontor til fylkeskommunane. Rapporteringa skal inngå i rapporten IN elles sender til fylkeskommunane. Rapporten skal vurdere verkemiddelbruken opp mot regionale føringar frå partnerskapen. Statistikk over fordeling til ulike grupper, som kvinner og unge, i dei ulike program og tenester skal synleggjerast slik at ein sikrar eit godt samanlikningsgrunnlag over tid.

6.2.3 Styringsmøte m.m.

Det vil bli lagt opp til to styringsmøte mellom LMD og IN i 2024. Fyrste møte er avtalt til 25. juni.

Med helsing

Kristin Orlund (e.f.)
avdelingsdirektør

Siri Lothe
fagdirektør

Dokumentet er signert elektronisk og har derfor ikkje handskrivne signaturar

Kopi

Agder fylkeskommune
Akershus fylkeskommune
Buskerud fylkeskommune
Finnmark fylkeskommune
Innlandet fylkeskommune
Kommunal- og distriktsdepartementet
Landbruksdirektoratet
Møre og Romsdal fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
Norges Bondelag
Norges skogeierforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norske Reindriftsamers Landsforbund
NORSKOG
Nærings- og fiskeridepartementet
Oslo fylkeskommune
Riksrevisjonen
Rogaland fylkeskommune
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Rogaland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Statsforvalteren i Vestland
Telemark fylkeskommune
Troms fylkeskommune
Trøndelag fylkeskommune
Vestfold fylkeskommune
Vestland fylkeskommune
Østfold fylkeskommune